

Etuoikeutetut agrologiopiskelijat

21.11.2023

Otsikon ”etuoikeus”-sanasta tulee tämän kirjoittajalle aina ensimmäisenä huvittavasti mieleen Helsingin yliopiston Maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan juhlallisen maisteri- ja tohtoripromootion tekstin mahtipontiset sanat: ”*omnibus huius dignitatis juribus et privilegiis munitur…”* – kaikilla tämän aseman oikeuksilla ja etuoikeuksilla varustetaan. Ja nämä etuoikeudethan sisältävät siis luvan kantaa julkisesti laakeriseppelettä, hassua hattua tai koristemiekkaa, jos niin kehtaisi tehdä. Mutta maatalousalan ammattikorkeakoulututkinnon suorittajaksi hankkiutumalla pääseekin itse asiassa osalliseksi jopa ihan rahassa mitattavista etuoikeuksista.

Jo suomalaisen yleissivistävän peruskoulun ja lukion opetussuunnitelmaan kuuluu vaikka mitä, ja yhdeksän tai kahdentoista vuoden aikana tutustutaan epäilemättä moneen yhteiskunnan merkittävään ilmiöön ainakin jollakin tasolla. Jokainen muistanee kouluajoiltaan vierailut ”kulttuurikohteissa”, kuten teatteri- ja konserttikäynnit, kenties urheilutapahtumatkin. Elinkeinoelämän puolelta saattoi jokunen tutustumiskohde olla mukana, ja ainakin yritysten edustajia samoin kuin muita yhteiskunnan toimijoita kuten poliisia, pelastuslaitosta ja muuta vastaavaa pääsi koulussa ääneen.

Kallista ylellisyyttä

Yleissivistykseen kuulunee tieto siitä, mistä sana ”kulttuuri” tulee. Kulttuuriahan on kaikki ihmisen tekemä ja ihmisen elinympäristöönsä jättämä jälki, ja alkujaan tämä jälki on käytännössä ollut auran piirtämä vako, maanviljelyä siis (lat. *cultura*, viljelys). Peruskoulun opetussuunnitelmaan ei sen sijaan kuulu yhteistoiminta maatilojen kanssa tai vierailu tilalla. Edes yhden yhtä kertaa, vaikka konsertissa käytäisiin vuosittain. Kehuttu ja haukuttu ”ilmainen” kouluruoka toki nähdään lautasella joka päivä, mutta siihen, mistä ruoka tulee, törmätään koulun puitteissa huomattavan vähän.

Tämänsyksyisen uutisen mukaan opettajia ei sinänsä mitenkään estetä järjestämästä maatilaekskursioita, jos kohta ei siihen kannustetakaan, eikä kustannuksiin ole luvassa apuja. Kaupungin julkisella liikenteellä voisi oppilasryhmä liikkua maksutta eli kunnan kustannuksella, mutta nyssellä tai spåralla taitaa harvemmalle oikealle tuotantotilalle päästä. Kuljetuksineen ja suojavarusteineen isomman ryhmän vierailulle laskettiin 1000 – 2000 euron hinta, vaikkei tuottajalle ilmeisesti varattu palkkiota, vaan esittelytoiminta menisi harrastuksen piikkiin.

Harrastuksena kuluttajatyö

Seinäjoen ammattikorkeakoululakaan ei ole omia maatiloja, mutta maatalousalan opiskeluun sekä tutustumiskäynnit erityyppisiin maatalousyrityksiin että ihan oikea työskentelykin maatilaharjoittelun muodossa toki kuuluvat. Yhteistyö on rakennettu toimimaan paikallisten yrittäjien kanssa.

Agrologikoulutuksen siirtyessä osittain haikein mielin Ilmajoelta Framin kampukselle jo viime vuosikymmenen lopulla jäi ”IMO:n navettakin” historiaan. Toisen asteen koulutusta antava Sedu viljelee edelleen koulutilalla ja mahdollistaa peltoviljelyyn liittyvät tutustumiset ja kokeilut. Navetan ympärille perustettiin osakeyhtiö, Vacca Oy. Navetta ja rehuntuotantoalaa vuokrattiin naapuritilan maidontuottajien omistamalle yhtiölle. Navetan tilavammaksi muokkauksen jälkeen se palvelee nyt päätarkoituksessaan osana maidontuotantoyritystä, mutta siellä käydään myös sopimuksen mukaisesti hoitamassa SeAMK:n ja Sedun kotieläintuotannon opintojaksoille kuuluvat harjoitukset ja demonstraatiot. Navettademoihin Vaccaan päästään agrologikoulutuksessa kahden kaikille yhteisen vastuullisen kotieläintuotannon opintojakson aikana. Eikä yhteistyö jää vain tähän, sillä esimerkiksi syksyllä toteutuneissa uuden kansainvälisen AFE-tutkinnon opinnoissa tutustuttiin Vacca Oy:n navetan lisäksi yrittäjien toiseen kohteeseen Ala-Fossin maitotilaan parin kilometrin päässä. Vaccassa pääsee näkemään robottilypsynavetan, naapurissa taas ison karusellilypsyasemaratkaisun sekä myös lihanautojen kasvatustiloja.

Kohtuullisen kulkumatkan päässä löytyy toki muitakin tiloja, joilla vierailut ovat mahdollisia tai säännöllisiä. Pitkäaikainen yhteistyökumppani, Koskenojan tilan Liisa Vuorela on monesti maininnut tunnuslauseenaan, että yrityksessä on ”harrastuksena kuluttajatyö”. Sosiaalisen median kanavien lisäksi yritys on avannut toimintaansa varsin auliisti kiinnostuneille ryhmille ihan oikeiden vierailujenkin muodossa. Hienot lasi-ikkunalliset näköalatilat navetan yläkerrassa mahdollistavat tarkkailun myös ilman kaikkein tiukinta protokollaa tautisuojauksessa. Vastaavanlaisia ”showroom”-ratkaisuja on syntynyt viime vuosina myös muutamille alueen sika- ja broileritiloille.

Hyviä kysymyksiä

Yksi tietämätön kysyy enemmän kuin kymmenen viisasta vastaa. Mutta kuka osaa kysyä viisaita? Yllä viitatussa uutisjutussa kerrottiin, kuinka vierailevat oppilaat olivat kiinnostuneet ensi vaiheessa rahasta, kuten lehmän hinnasta ja maidon myyntituloista – ja oppineet tosin myös, että reilussa tulossa ei ollut niin ihmeemmin kehumista, jos kustannuksetkin ovat suuret. Käytännön tutustuminen maatilan tai etenkin kotieläintilan toimintaan vierailun muodossa ei opeta kenestäkään satunnaisesta kävijästä maanviljelijää tai

maidon- tai lihantuottajaa. Mutta se ohjaa tai rohkaisee kysymään oikeita kysymyksiä, joilla on jokin todellinen pohja ja jotka kehittävät ymmärrystä.

Kun pääsee paikan päälle, voi jopa itse kokeilla, tuntuuko syväkuivikeparteen polvistuminen pehmeältä tai mitata, minkäkokoiseen parteen lehmä mahtuu makaamaan kuitenkin niin, että parren kuivike pysyy aina puhtaana (kuva: Jussi-Matti Kallio, SeAMK).

Pienen matkan päästä näkeminenkin riittää: Miksi tuo lehmä pyörittelee leukojaan, vaikka ei syö? Onko se turhautunut? (Ei, se märehtii eli pureskelee levätessään rehuaan uudelleen, kuten nautojen ruoansulatukseen kuuluu.) Miksi tuon lehmän utare on likainen? Tuleeko likaa maitoonkin? (Kyllä ja ei: mitä likaisempia lehmät ovat, sitä suurempia ovat riskit maitohygienialle, mutta utareiden puhdistuksesta pidetään kyllä aika hyvin huolta lypsyn yhteydessä.) Joskus tuli pohdiskeltua, onko huonoja kysymyksiä, ja että niitä taitaa sittenkin joskus olla. Mutta oppimista edistävät kysymykset ovat aina hyviä. Ja motivaatio on paras oppimisen edistäjä, ja kun itse näkee jotain, joka alkaa mietityttää ja saa ihmettelyynsä vastauksen, niin oppimistakin tapahtuu – ja jos ei tapahdu niin se ei enää ole ainakaan opettajan tai oppimisympäristön vika. Tästä mahdollisuudesta agrologiopiskelijat saavat siis olla kiitollisia – heille tarjotaan melkoista luksusta.

Samu Palander
kotieläintuotannon yliopettaja
SeAMK